

عبدالمجید شیخی، استاد دانشگاه و مدرس اقتصاد اسلامی؛تشکل‌های تعاونی بهترین گزینه و جایگزین برای بازار بورس، بازار بانکی و بیمه هستند، چراکه بیمه‌ها می‌توانند در قالب تعاونی تشکیل شوند، همچنین بانک‌های خصوصی باید تعطیل یا محدود شده و تبدیل به بانک‌های تعاونی شوند، یعنی همه اعضای تعاونی باشد. مثلاً یک میلیون نفر سهام فلان بانک خصوصی را داشته باشند که این روزها حال‌وروز خوبی ندارد و منافع آن تا امروز فقط به جیب چند نفر خاص رفته است

سال ۱۳۸۷ را سال «نوآوری و شکوفایی» نام‌گذاری کردند و سال ۱۳۸۸ را سال «حرکت به‌سمت اصلاح‌الگوی‌صرف». رهبر انقلاب سال ۱۳۸۹ را سال «همت مضاعف‌وکار مضاعف» نام‌گذاری کردند. سال ۱۳۹۰ هم توسط رهبری (سال جهاد اقتصادی) نام‌گذاری شد. سال ۱۳۹۱، سال «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» نام گرفت. سال ۱۳۹۲ سال «حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی» بود. سال بعد یعنی سال ۱۳۹۳، سال «اقتصاد و فرهنگ، با عزم ملی مدیریت جهادی» نام‌گذاری شد. سال ۱۳۹۴، سال «دولت و ملت، همدلی و هم‌زبانی» نامیده شد. سال ۱۳۹۵، سال «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل» بود. رهبر معظم انقلاب سال ۱۳۹۶ را سال «اقتصاد مقاومتی: تولید–اشتغال» نام‌گذاری کردند. سال ۱۳۹۷، سال «حمایت از کالای ایرانی» نام‌گذاری شد. رهبر انقلاب سال ۱۳۹۸ را سال «رونق تولید» نامیدند، البته سال ۱۳۹۹، سال «جهش تولید» بود. سال ۱۴۰۰، سال «تولید؛ پشتیبانی‌ها، مانع‌زدایی‌ها» نام‌گذاری شد، البته سال ۱۴۰۱ هم سال «تولید؛ دانش‌بنیان؛ اشتغال‌آفرین» نامیده‌شد. سال ۱۴۰۲ هم سال «مهار تووم، رشد تولید» نام‌گذاری شد.

توجه به بنگاه‌های کوچک و تامین سرمایه‌درگزش

مقام معظم رهبری بعد از چهار سال دوباره موضوع جهش در تولید را به عنوان شعار سال برگزیدند، اما این بار تاکید ویژه‌ای نسبت به مشارکت مردم در تحقق این جهش داشتند، البته این سوال مطرح است که برای تحقق این مهم یعنی جهش تولید چه باید کرد؟ یکی از بنیادی‌ترین نیازهای تولید، تامین سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی است، بنابراین باید راولویت برنامه‌های دولت قرار گیرد. اعطای تسهیلات بانکی به بنگاه‌های اقتصادی مطابق برنامه‌ای مشخص و عملیاتی می‌تواند راهگشا باشد. اعطای تسهیلات لازمه چرخه تولید است، بنابراین استفاده از حداکثر ظرفیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری برای طرح‌ها و پروژه‌های تولیدی از ابزارهای مهم تامین سرمایه تولید است که باید پویایی کافی به این عرصه سرمایه‌گذاری تزریق‌شود.

بنگاه‌های کوچک و زودبازده هم اهمیت بالایی در اقتصاد به‌عهده دارند، بنابراین می‌توان با فعال‌سازی و حمایت از این بنگاه‌ها و داشتن نگاه ویژه به آنها اتفاق بزرگی را در عرصه رشد تولید رقم زد. کارآفرینان و بخش خصوصی

«شهروند» از چرایی اهمیت نامگذاری سال ۱۴۰۳ گزارش می‌دهد

جایگاه مردم در جهش

📌 [**مهدی جابری / لیلا مهداد]** رهبر معظم انقلاب اسلامی سال جدید را سال «جهش تولید با مشارکت مردم» نام‌گذاری کردند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای فرمودند: «در سالی که پیش‌روی ما است، کارهای زیادی هست که باید انجام بگیرد و باید خودمان را به آن متعهد بدانیم، هم مسئولان کشور، دولتی‌ها، مجلس، قوه قضائیه و دیگران و هم آحاد مردم، همه باید خودمان را به آن کارها متعهد بدانیم در زمینه‌های مختلف، لکن در این سال هم مسئله عمده کشور عبارت است از اقتصاد. نقطه‌ضعف اساسی کشور عبارت است از مسئله اقتصاد، باید در این زمینه‌ها فعال عمل کنیم.»

هم در اقتصاد جوامع نقش‌های مهمی برعهده دارند، بی‌شک حمایت از آنان و برداشتن موانع پیش‌روی این بخش می‌تواند منجر به یک جهش قابل توجه در تولید شود، البته برای تحقق این‌مهم نیازمند زیرساخت‌هایی همچون ثبات اقتصادی، ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری، فضای امن کسب‌وکار و ثبات در بازار ارز هستیم.

مبارزه با فساد و توجه به دانش‌بنیان‌ها

در مسیر توسعه و رشد بی‌شک نهادینه‌شدن دانش در بدنه اقتصادی اهمیت بالایی دارد، بنابراین دانش‌بنیان‌ها نیازمند توجه ویژه هستند. مشکل اصلی اقتصاد ایران به گفته اقتصاددانان، بزرگی حجم دولت و نقش کم‌رنگ بخش خصوصی است، بنابراین نیازمند اصل روند خصوصی‌سازی در کشور هستیم، درواقع خصوصی‌سازی بدون تحقق پیش‌نیازها، نه‌تنها به جهش تولید منجر نمی‌شود، بلکه حتی می‌تواند اثرات معکوس هم داشته باشد. فساد در اقتصاد هم یکی از موانع بر سر تولید است، زیرا فساد در اقتصاد، اعتماد تولیدکنندگان را از بین می‌برد، البته باعث پایین‌آمدن رشد اقتصاد، کاهش سوددهی فعالیت‌های تولیدی، هدایت سرمایه‌های سرگردان به سوی بخش فاسد و درنهایت کاهش حجم سرمایه‌گذاری‌های تولیدمحور می‌شود، بنابراین به نظر می‌رسد شفافیت و دسترسی‌آزاد به اطلاعات، تقویت دولت الکترونیک، اطلاع‌رسانی درباره وظایف دستگاه‌های ناظر برای مقابله با فساد به مردم، متناسب‌شدن مجازات‌ها با میزان جرم و اصلاح ساختار بروکراسی و چابک‌سازی سیستم اداری، می‌تواند در کاهش فسادکمک‌کند.

برای تحقق جهش تولید باید بهره‌ورتر عمل‌کنیم

جهش تولید در شعار سال‌های قبل هم‌نمود داشته‌وامسال‌هم‌بامشارکت مردمی درهم آمیخته تا به سرمنزل مقصودبرسد.

به گفته رئیس پیشین مرکز بهبود محیط کسب‌وکار وزارت اقتصاد به «شهروند» در سال‌های گذشته برداشت اشتباهی از بحث تولید وجود داشته است. بنابرنظر «علی فیروزی»، هرگاه‌بحث‌از جهش تولید‌شده،نگاه‌ها به چاله تولید بوده، در حالی که به نظر می‌رسد منظور مقام رهبری از جهش تولید، فرآیند تولیدی‌اهمان‌چرخه تولیدی‌است.

به گفته این مشاور کسب‌وکار، اگر خواهان جهش تولید هستیم، باید در ابتدا به منابع، بازاریابی، بازاریابی و ترانزیت توجه بیشتری داشته باشیم. بنابرنظر «فیروزی»، مقام معظم رهبری امسال بر مسئله بهره‌وری هم تاکید داشتند. اگر از هدف‌گذاری درخصوص رشد اقتصادی ۲۵ درصدی از محل بهره‌وری صحبت می‌کنیم، باید نقشه‌راه آن را داشته باشیم تا جهش تولید رقم بخورد.

در مسیر توسعه و رشد بی‌شک

نهادینه‌شدن دانش در بدنه اقتصادی اهمیت بالایی دارد، بنابراین

دانش‌بنیان‌ها نیازمند توجه ویژه هستند. مشکل اصلی اقتصاد ایران به گفته اقتصاددانان، بزرگی حجم دولت و نقش کم‌رنگ بخش خصوصی است، بنابراین نیازمند اصل روند خصوصی‌سازی در کشور هستیم، درواقع خصوصی‌سازی بدون تحقق پیش‌نیازها، نه‌تنها به جهش تولید منجر نمی‌شود، بلکه حتی می‌تواند اثرات معکوس هم داشته باشد. فساد در اقتصاد هم یکی از موانع بر سر تولید است، زیرا فساد در اقتصاد، اعتماد تولیدکنندگان را از بین می‌برد، البته باعث پایین‌آمدن رشد اقتصاد، کاهش سوددهی فعالیت‌های تولیدی، هدایت سرمایه‌های سرگردان به سوی بخش فاسد و درنهایت کاهش حجم سرمایه‌گذاری‌های تولیدمحور می‌شود، بنابراین به نظر می‌رسد شفافیت و دسترسی‌آزاد به اطلاعات، تقویت دولت الکترونیک، اطلاع‌رسانی درباره وظایف دستگاه‌های ناظر برای مقابله با فساد به مردم، متناسب‌شدن مجازات‌ها با میزان جرم و اصلاح ساختار بروکراسی و چابک‌سازی سیستم اداری، می‌تواند در کاهش فسادکمک‌کند.

توجه به بنگاه‌های کوچک و تامین سرمایه‌درگزش

مقام معظم رهبری بعد از چهار سال دوباره موضوع جهش در تولید را به عنوان شعار سال برگزیدند، اما این بار تاکید ویژه‌ای نسبت به مشارکت مردم در تحقق این جهش داشتند، البته این سوال مطرح است که برای تحقق این مهم یعنی جهش تولید چه باید کرد؟ یکی از بنیادی‌ترین نیازهای تولید، تامین سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی است، بنابراین باید راولویت برنامه‌های دولت قرار گیرد. اعطای تسهیلات بانکی به بنگاه‌های اقتصادی مطابق برنامه‌ای مشخص و عملیاتی می‌تواند راهگشا باشد. اعطای تسهیلات لازمه چرخه تولید است، بنابراین استفاده از حداکثر ظرفیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری برای طرح‌ها و پروژه‌های تولیدی از ابزارهای مهم تامین سرمایه تولید است که باید پویایی کافی به این عرصه سرمایه‌گذاری تزریق‌شود.

بنگاه‌های کوچک و زودبازده هم اهمیت بالایی در اقتصاد به‌عهده دارند، بنابراین می‌توان با فعال‌سازی و حمایت از این بنگاه‌ها و داشتن نگاه ویژه به آنها اتفاق بزرگی را در عرصه رشد تولید رقم زد. کارآفرینان و بخش خصوصی

اقتصاد سرمایه‌داری اینطور تصور می‌شودکه‌تجمع‌سرمایه‌فقط‌منحصر به بانک، بیمه یا بازار سرمایه است. در صورتی که ما در اقتصاد اسلامی گزینه بسیار کارتر و فراخ‌تر با قابلیت اجرای بهتر داریم و آن، مشارکت مردم در قالب تشکل‌های تعاونی است. قرآن می‌فرماید «تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَىٰ»؛

بر این اساس، تقوی دارای هر دو جنبه فردی و جمعی است. در جای دیگری می‌فرماید «فَلْ إِذَا مَا عَطَاكُمْ بِوَاجِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْنَى وَفَرَادَىٰ» در اینباره امام خامنه‌ای(مدظله‌العالی) می‌فرمایند منظور از مثنی و فرادی، تقوای جمعی و تقوای فردی است. اقتصاد اسلامی هم بر تعاون فردی و تعاون جمعی تاکید دارد. تعاون جمعی، همین تشکل‌های مردمی‌است.»

ضرورت افزایش سهم تعاونی‌های مردمی‌در اقتصاد

او تصریح می‌کند: «البته ما طی سال‌های گذشته بیشتر به دنبال تشکل‌های تعاونی مصرف رفتیم! در قانون برنامه‌ششم اشاره‌شده‌که سهم تعاونی‌ها در اقتصاد باید به ۲۵درصد برسد، اما در حال حاضر حدود سه‌پاسه و نیم‌درصد است! علت این‌است‌که هنوز تفکرات فسیلی در اقتصاد کشور وجود دارد و برخی افراد تصور می‌کنند‌که منظور از تعاونی، همان تعاونی زنان روستایی و هدف از آن زن‌بیل بافی است! در حقیقت جایگاه تعاونی‌ها در حد تعاونی مصرف و فرش‌بافی نگه می‌دازند و اجازه رشد و تعالی به این مفهوم اصیل و کارگشا نمی‌دهند.»

شیخی با اشاره به یک دست‌انداز در مسیر حرکت تشکل‌های تعاونی می‌گوید: «برخی افراد، این تشکل‌های تعاونی در کشور را که به صورت خودجوش توسط مردم راه‌اندازی شده‌اند البته هیچ‌توجهی به آنها نشده است، با تشکل‌های خصوصی بزرگ و کارخانه‌های مجهز مقایسه می‌کنند که از فناوری‌های پیشرفته و امکانات خاص بهره‌مند هستند. این افراد با این مقایسه می‌خواهند به این نتیجه برسند که قدرت تعاونی‌ها و تشکل‌های مردمی بیش از این نیست و بنابراین نباید صحبت از خلق تعاونی‌ها شود. اینچنین است که تعاونی‌ها مظلوم واقع شده‌اند.»

تشکل‌های مردمی در بانک‌وبیمه

این مدرس اقتصاد اسلامی می‌افزاید: «درحالی که تشکل‌های تعاونی بهترین گزینه و جایگزین برای بازار بورس، بازار بانکی و بیمه هستند، چراکه بیمه‌ها می‌توانند در قالب تعاونی تشکیل شوند. همچنین بانک‌های خصوصی باید تعطیل یا محدود شده و تبدیل به بانک‌های تعاونی شوند، یعنی همه سرمایه آنها متعلق به همه اعضای تعاونی باشد. مثلاً یک میلیون نفر سهام فلان بانک خصوصی را داشته باشند که این روزها حال‌وروز خوبی ندارد و منافع آن تا امروز فقط به جیب چند نفر خاص رفته است. یا مثلاً به جای اینکه مردم را برای حضور در بازار ثانویه بورس ترغیب کنیم(که این بازار ثانویه دقیقاً نسخه‌ای از فلان بازار است) می‌توانیم آنها را به خلق تشکل‌های تعاونی دعوت کنیم تا این خرده‌سرمایه‌ها وارد تشکل‌ها شود و از این طریق، برنامه جامعی را برای تولید و توزیع درآمد یکسان و برابر بین مردم تدوین‌کنیم.»

او با تاکید مجدد بر اینکه راه ایجاد مشارکت در اقتصاد، خلق تشکل‌های تعاونی و دعوت عموم مردم به این تشکل‌هاست، ادامه می‌دهد: «ما می‌توانیم بزرگ‌ترین کارخانه‌های تولید صنعتی را به صورت تشکل‌های مردمی ایجاد کنیم یا اینکه تشکل‌های موجود را از حالت خصوصی به تعاونی تبدیل کنیم.»

ضرورت شکستن انحصارها به نفع مردم

شیخی در پاسخ به این سوال که «آیا وضع موجود بازار چنین اراده‌ای دارد که تشکل‌های تعاونی را خلق کند؟» اظهار می‌دارد: «متأسفانه خیر! چراکه بخش خصوصی دنبال انحصار منافع است و فقط به جیب خودش فکر می‌کند. خلق تشکل یک کار عمومی است و فقط از

عهده دولت و بخش عمومی برمی‌آید، چون کسی حاضر نیست برای خودش رقیب بتراشد، بنابراین وظیفه دولت این است که دعوت عمومی و سازوکار همگانی برای تشکیل تعاونی‌های مردمی را تدوین‌کند.»

این کارشناس اقتصادی با تاکید بر اینکه «دولت باید با کمک و مشارکت قوای مقننه و قضائیه تمام سازوکارهای ایجاد تشکل‌های تعاونی را فراهم آورد»، می‌افزاید: «در مرحله بعد دولت باید به این تشکل‌ها ماموریت دهد تا خلأهای بازار را پر کنند. همچنین دولت باید تشکل‌های خصوصی انحصاری موجود را تبدیل به تشکل‌های تعاونی کند تا شاهد شکستن انحصار در تولید، واردات، صادرات، بازار ارز… باشیم، چون همین انحصارها متأسفانه به اقتصاد کشور آسیب‌های فراوانی وارد کرده است.»

او با بیان یک مثال می‌گوید: «در خودروسازی برای حل مشکل انحصار، راهکار واردات را مطرح کرده‌اند، درحالی که این راهکار خیانت به کشور است. ما باید تشکل‌های جدید تعاونی را خلق کنیم که خودروهای جدید و مناسب بسازند و افاق دید آنها هم فقط بازار داخلی نباشد و دایره و محدوده تولید خودرو را از بنزینی فراتر ببرند و خودروهای برقی بسازند.»

کارآفرینان پیشران تشکل‌های تعاونی شوند

شیخی با بیان اینکه «کارآفرینان می‌توانند به عنوان پیشران این تشکل‌های تعاونی حضور داشته باشند تا نقش رهبری و هدایت این مجموعه‌ها را عهده‌دار شوند»، معتقد است: «این یک نکته انحرافی است که برخی افراد مدعی هستند دولت نباید در ایجاد تشکل‌های تعاونی دخالت کند و بازار آزاد باید خودش این تشکل‌ها را درست کند! این یک تناقض است که بازار آزاد دست به تشکیل تعاونی‌های مردمی بزند، چون هیچ سوداگری برای خودش رقیب ایجاد نمی‌کند.»

او درباره نگاه اقتصاد اسلامی به رقابت می‌گوید: «خلق رقیب در بازار از نگاه اقتصاد اسلامی به این صورت است که رقیب رفیق باید ایجاد شود، نه رقیب عنید. مادر اقتصاد اسلامی رقابت ندارد، بلکه رفاقت و سبقت داریم، یعنی در انجام کار خیر و خوب، مسابقه ایجاد می‌شود؛ و مِنْهُمْ مَثُفُصِدٌ وَ مِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ(آیه ۳۲ سوره فاطر) ما در اقتصاد اسلامی برای امر خیر مسابقه داریم، نه رقابت!»

مدرس اقتصاد اسلامی ادامه می‌دهد: «هدف اصلی دستیابی به عدالت اقتصادی است که راهکار آن چیزی غیر از مشارکت مردمی نیست. یعنی تشکل‌ها به مدد یکدیگر کار می‌کنند، دست به تولید می‌زنند، ثروت خلق می‌کنند و این ثروت را بین همگان توزیع می‌کنند تا خلأهای بازار جبران شود، کشور را از بی‌گانه بی‌نیاز کنند، به مستضعفین جهان کالا صادر کنند و دست استعمار و استکبار را از انحصار بازارها قطع‌کنند.»

شیخی با اشاره به وجود الگوی مشارکت مردمی در سوابق ادبیات اقتصاد اسلامی اظهار می‌دارد: «مخاطبان این مصاحبه و مشتاقان علم می‌توانند نظرات مرحوم حضرت آیت‌الله شام‌آبادی را مرور کنند که استاد حضرت امام خمینی(ره) بوده است. ایشان در کتاب شذرات المعارف راجع به خلق تشکل‌ها و ایجاد مشارکت مردمی در اقتصاد، الگو ارائه کرده‌است.»

میزان تورم شاید به ۱۰۰ درصد می‌رسید

این کارشناس اقتصادی در بخش دیگری از اظهارات خود درباره عملکرد دولت سیزدهم در مهار تورم، ضمن اشاره به بیانات رهبر انقلاب در نوزده امسال اظهار می‌دارد: «اگر اقدامات بی‌سابقه و عالی دولت آقای رئیسی نبود، میزان تورم از ۶۰ درصد تحویل گرفته شده از دولت قبلی به ۱۰۰ درصد و بالاتر می‌رسید.»

او می‌افزاید: «اقدامات جبرانی و حمایتی دولت برای احیای بخش مولد، موجب شد که جولان بخش غیرمولد تا حدی مهار شود و تورم از ۴۰ درصد بالاتر نرود.»